

El dia 11 d'agost de 2007, el cos de Lluís Maria Xirinacs va ser trobat en un indret del terme d'Ogassa. Aviat es va saber que s'havia deixat morir volgudament, en una acció carregada de simbolisme. L'escriptor Jordi Lara utilitza els recursos de la literatura a 'Sis dies d'agost' (Ed. de 1984) per aproximar-nos un fet difícil d'entendre.

Xirinacs, una mort volguda

A 'Sis dies d'agost', Jordi Lara busca el sentit de la mort de Lluís M. Xirinacs, que es va abandonar al bosc, a Ogassa, l'any 2007

Vic

Jordi Vilarrodà

El dia 6 d'agost de 2007, Lluís Maria Xirinacs complia els 75 anys. A primera hora del matí, el metge i amic Joan Parés el va recollir a Barcelona en un cotxe de lloguer. Van enfilars la C-17 i, a Ripoll, van continuar en direcció a Ribes de Freser. Aquí van agafar l'estreta carretera cap al veïnat de Bruguera, i van continuar per la pista forestal que mena a Coll de Jou. Després de passar aquest punt, entremig de les muntanyes del Taga i Sant Amand, van seguir un parell de quilòmetres més, fins que el sacerdot, filòsof i polític li va demanar que s'aturés. Parés és la darrera persona de qui hi ha constància que el va veure en vida. Al cap de sis dies, el va trobar un excursionista i boletaire de Sant Joan en un lloc conegut com el pla de Can Pegot, al terme d'Ogassa. Xirinacs era mort. La investigació posterior va dictaminar que, senzillament, s'havia deixat morir enmig de la muntanya, tal com va confirmar després el seu entorn més proper.

L'escriptor vigatà Jordi Lara ha indagat en la mort de Xirinacs al llibre *Sis dies d'agost* (Edicions de 1984), intentant descobrir el sentit d'aquella acció, que a ell i a molta gent els va deixar perplexos. Xirinacs patia del cor, però no fins al punt de poder ser considerat un malalt terminal. Tenia projectes d'obra escrita en curs d'elaboració, i al seu entorn hi havia gent que l'acompanyava. La seva vida "no era buida de sentit". Tampoc no havia patit cap tragèdia personal important. Per què va decidir acabar la seva vida en el que Lara qualifica com a "mort volguda", que no és el mateix que un suïcidi?

Lara no ha volgut escriure una biografia del personatge, sinó entendre la decisió de Xirinacs. "Acostar-nos-hi,

fins i tot a les generacions que no el van conèixer", explica. No hi ha fabulació, en el seu llibre, en el sentit en què això s'entén en la novel·la. Però no és tampoc un llibre-reportatge. "És una història a la qual no li cal una ficció, és novel·lar la realitat", diu Lara. Ni tan sols intenta ficar-se en la pell de Xirinacs, i quan ho fa ho adverteix al lector. "Invento poc, componc", diu l'escriptor. Utilitzar la primera persona, situant-se ell mateix com a narrador, creu que és "més honest". Ara bé, els recursos de la literatura sí que li són útils perquè, al cap i a la fi, es tracta d'acostar-se "a l'ànima humana". I a una qüestió fonamental: la mort. "La d'en Xirinacs ens planteja preguntes sobre la

"La mort d'en Xirinacs planteja preguntes sobre la nostra mort"

nostra pròpia mort, a la qual podem esperar o bé apropiarnos-hi activament, com ell va fer". Lara creu que hi ha dos fets vitals que ens situen en la nostra dimensió "condemnat a la natura": el sexe i la mort. D'aquestes dues, la segona és encara un tabú, i sobretot si parlem de la mort de nosaltres mateixos.

Jordi Lara coneix molt l'entorn del lloc on Xirinacs va expirar, perquè té una vinculació personal amb Ribes de Freser, i admet que la imatge "de l'home sol, esperant morir-se sota la pluja" el va impressionar, tot i que no havia tingut mai cap tracte personal amb ell. "Aquest va ser el punt d'ignició literària". Mentre feia aquest llibre, ha parlat amb tothom qui era a prop del personatge a la Fundació Randa, i amb la gent de Sant Joan i d'Ogassa que van ser testimonis de la trobada del seu cos, o que

viuen a l'entorn del pla de Can Pegot. I ha reflexionat també sobre els documents que va deixar: la carta de comiat que es va trobar a la seu de la Fundació Randa, i el manuscrit que porta el títol d'*Acte de sobirania*, i que ell mateix duia a sobre quan el van trobar mort. En aquest últim, s'hi veu clarament la voluntat "de reivindicar-se a ell mateix com a individu", lliure fins al darrer moment. I també el desig que la seva mort "tingués una transcendència en el col·lectiu". L'escrit acabava amb les paraules "Avui la meva nació esdevé sobirana absoluta en mi. Ells han perdut un esclau. Ella és una mica més lliure, perquè jo soc en vosaltres, amics!"

RESCAT DE L'OBLIT

Sis dies d'agost rescata de l'oblit un Xirinacs que no va morir en el moment en què va retirar-se de l'activisme polític, el que l'havia convertit en símbol de la lluita antifranquista i, ja mort el dictador, en el senador més votat de feble democràcia naixent. Lara creu que "el Xirinacs que perdurará és el filòsof del *globalisme*, una mirada per intentar comprendre el món". Sense tots els vessants d'aquest individu polièdric –inclosa també l'espiritual– no es pot entendre per què va decidir morir d'una forma tan singular. Fent d'aquesta mort, fonent-se en la natura, una mena d'ofrena de si mateix.

Al Xirinacs que va ser capellà no li devia passar per alt –Jordi Lara n'està convençut– un detall afegit: que el dia del seu naixement, el mateix que va triar per la seva mort, s'esqueia en la festa litúrgica de la Transfiguració de Crist. És quan, segons l'Evangeli i la tradició, Jesús va pujar a la muntanya amb els seus deixebles Pere, Jaume i Joan, i manifestava la seva transcendència.

Un lluitador històric, mort abans del procés

Xirinacs va ser un referent de l'antifranquisme

Vic

J.V.

Les vagues de fam i la presència durant més d'un any davant de la presó Model de Barcelona, demanant la llibertat dels presos polítics del franquisme, just després de la mort del dictador, van convertir Lluís Maria Xirinacs (Barcelona, 1932) en un dels líders polítics més populars de la Transició.

Abans, però, ja tenia un llarg historial: un consell de guerra l'any 1968, vagues de fam pels acusats en el Procés de Burgos en vida de Franco, i un paper destacat

en la creació de l'Assemblea de Catalunya. El cim polític de Xirinacs es produeix en les eleccions espanyoles de 1977, quan es presenta a les llistes del Senat com a independent i es converteix en el senador més votat, amb més de mig milió de suports. Xirinacs abandona l'activitat política a principis dels 80 i passa a l'activitat intel·lectual, buscant un sistema d'interpretació total que designa com a *globalisme*. "Li agradava l'estudi, pensava que a través del pensament i l'estudi la humanitat se'n podria sortir". Aquest nou

El quart llibre

Vic Ara fa 15 anys que Jordi Lara (Vic, 1968) va publicar el seu primer llibre, *Papallones i roelles*, que també parlava d'un personatge real, el coreògraf i ballarí Salvador Melo, en to literari. Posteriorment, va venir *Una màquina d'espavilar ocells de nit*, relat basat en la seva experiència com a músic de cobla. Després va venir *Mística conilla*, recull de narracions breus amb el qual va guanyar el Premi de la Crítica Serra d'Or l'any 2017. Tota la seva obra l'ha publicada a Edicions

JORDI VILARRODÀ

de 1984, igual que *Sis dies d'agost*. A la fotografia, Lara amb el llibre a la llibreria Laie de Barcelona.